

**Kunskapsstöd för
dig som möter barn
med en frihetsberövad
familjemedlem**

Solrosen
Räddningsmissionen

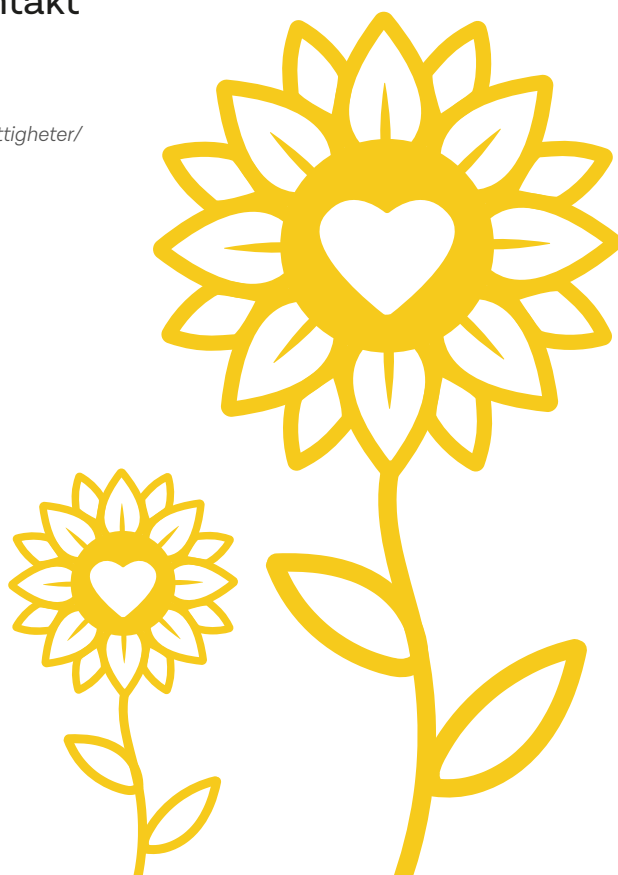
INNEHÅLL

Introduktion	4
<i>Bakgrund</i>	4
<i>Varför behövs det här kunskapsstödet?</i>	5
<i>Begreppsförklaring</i>	5
<i>Verksamheten Solrosen</i>	5
11 frågor och svar om barn och familjer med en frihetsberövad familjemedlem	6
1. <i>Vem ansvarar för stödet till barn?</i>	6
2. <i>Vems ansvar är det att berätta för ett barn?</i>	6
3. <i>Ska man berätta allt för ett barn och när ska man berätta?</i>	8
4. <i>Vad behöver barn initialt få veta när en förälder frihetsberövats?</i>	9
5. <i>Hur ser rättskedjan ut och hur förklarar man den för ett barn?</i>	10
6. <i>Vad händer efter fällande dom?</i>	10
7. <i>Hur kan ett barns livssituation förändras av att en förälder frihetsberövas?</i>	12
8. <i>Vad kan barn behöva prata om?</i>	13
9. <i>Är det bra för barn att träffa sin frihetsberövade förälder?</i>	16
10. <i>Hur kan barn ha kontakt med en förälder i fängelse?</i>	16
11. <i>Hur kan jag utifrån min profession ge stöd till en familj?</i>	17
Till dig som yrkesverksam	18
<i>Vilket stöd ger Solrosen?</i>	18
<i>Tips till dig som jobbar på skola</i>	18
<i>Vilket stöd kan jag som yrkesverksam få?</i>	18

BAKGRUND

Varje år har uppskattningsvis 160 000 barn en förälder som lagförs för brott. En del av dessa föräldrar frihetsberövas en längre eller kortare tid på häkte och/eller anstalt. Eftersom det idag inte finns någon myndighet som ansvarar för att ge information till barn om den uppkomna situationen vet vi på Solrosen att det är många som inte får det stöd som de har rätt till och är i behov av. FN:s barnrättskommitté har 2023 rekommenderat att Sverige ska stärka kommunernas förmåga att kunna ge information och hjälp till barn med föräldrar i fängelse och stöd för att upprätthålla regelbunden personlig kontakt med föräldrarna.¹

¹ www.regeringen.se/regeringens-politik/barnets-rattigheter/fns-barnrattskommite-granskar-sverige/

Varför behövs det här kunskapsstödet?

I samtal och kontakt med yrkesverksamma har vi genom åren förstått att man kan vara ovan vid att prata med barn om frågor som rör rättsprocessen och frågor förknippade med en förälders frihetsberövande. Detta kan leda till osäkerhet i samtalen med barn. Vi vet att **du** i din yrkesroll kan bli en väldigt viktig person genom att uppmärksamma barnets situation och behov. Det här kunskapsstödet syftar till att ge dig som på något sätt möter barn med en frihetsberövad familjemedlem hjälp och vägledning. Kunskapsstödet behöver nödvändigtvis inte läsas från pärm till pärm utan du kan välja de delar som är relevanta för dig och för de familjer du möter. Behöver du mer råd och stöd kan du alltid kontakta oss på Solrosen eller besöka solrosen.se. Där finns ytterligare information till dig som är yrkesverksam, bland annat om Solrosens verksamhet och det stöd som erbjuds.

Att kunna samtala med barn och föräldrar kring de olika aspekterna av vad det kan innebära när någon i familjen blir frihetsberövad, eller kunna länka vidare till ett adekvat stöd, betyder att du kan bidra till att fler barn får det stöd de har rätt till.

Verksamheten Solrosen

Verksamheten Solrosen har sedan 2000 arbetat för att stödja och förbättra situationen för barn som har en förälder eller annan familjemedlem som är eller har varit frihetsberövad. Solrosen är en verksamhet som drivs av Räddningsmissionen och finns i Göteborg och Borås. Stödet utifrån Solrosmodellen ges även genom verksamheten Vårsol Samtalscenter i Jönköping.

Begreppsförklaring

I det här materialet använder vi ofta ordet *förälder* när vi pratar om en frihetsberövad familjemedlem. Det är dock viktigt att komma ihåg att det också kan röra sig om en bonusförälder, en närstående eller annan vårdnadshavare. Det kan också handla om ett syskon som blivit frihetsberövat. Barn kan påverkas och behöva stöd oavsett vilken familjemedlem eller nära vuxen det handlar om. När vi använder oss av ordet *barn* avser vi alla under 18 år.

Att vara *frihetsberövad* är vad ordet indikerar, att man blivit berövad sin frihet. När vi pratar om att någon är frihetsberövad avser vi någon som är i häkte, på anstalt eller som är föremål för vissa frivårdinsatser som exempelvis fotboja. Det kan också röra sig om personer som dömts till rättspsykiatrisk vård. Kunskapsstödet belyser inte det specifika som det innebär att ha en förälder som får rättspsykiatrisk vård men vi vet ändå att konsekvenserna för barn och familjer kan vara liknande oavsett rättspåföljd. Vår förhoppning är att detta material kan vara hjälpsamt i kontakten med alla familjer som på olika sätt berörs av ett frihetsberövande.

11 frågor och svar om barn och familjer med en frihetsberövad familjemedlem

Utifrån en behovsinventering som Solrosen gjort, där vi lyssnat in yrkesverksamma som möter barn och familjer, har vi identifierat behov av kunskap i relation till målgruppen barn med en frihetsberövad familjemedlem. Detta kunskapsstöd ställer frågor och ger svar vilket vi hoppas kan bidra till en fördjupad förståelse och ökad kunskap om målgruppen.

1. Vem ansvarar för stödet till barn?

Varje enskild kommun har ansvar för att vid behov ge barn stöd. Vilket stöd som erbjuds och hur riktat och specifikt det stödet är ser väldigt olika ut från kommun till kommun. En del kommuner hänvisar till organisationer, likt Solrosen, som kan ge stöd. I en kartläggning som Socialstyrelsen har genomfört framkom att många kommuner vill höja kunskapen om, och utveckla stödet till, barn med en frihetsberövad familjemedlem.² Du som möter barn och familjer i ditt yrke har en viktig funktion i att ge, eller hjälpa vidare till, ett adekvat stöd.

Det handlar om att stärka barnens skyddsfaktorer genom ofta rätt enkla åtgärder – som att ge adekvat information och svara på frågor, hjälpa familjen att kunna tala om problemen, låta barnen ge uttryck för sin oro och sina upplevelser, se till att de har möjlighet till kamratrelationer och fritidsintressen och får stöd i skolarbetet – helt enkelt se till att barnen har en fungerande vardag.²

² Ur Socialstyrelsens kartläggning "Barn med frihetsberövade föräldrar", 2018.

Du som möter barn och familjer i ditt yrke har en viktig funktion i att ge, eller hjälpa vidare till, ett adekvat stöd.

2. Vems ansvar är det att berätta för ett barn?

Föräldrarna har det yttersta ansvaret att ta beslut om att berätta för barnet. Det kan vara en lång process för en förälder att samla mod och berätta för sitt barn. Att veta vad och hur mycket man ska berätta kan vara svårt. Barnets ålder, mognad och relation till den frihetsberövade familjemedlemmen behöver vägas in. Som förälder kan man behöva hjälp i den processen och där kan du som professionell utgöra ett viktigt stöd. I de flesta fall är det ändå bäst för barnet när det är en förälder som berättar, men det kan finnas undantag. Ibland kan det också vara skönt att ha med ytterligare någon trygg vuxen i samtalet.

**”Man måste få veta,
man kanske tror att han
kommer hem nästa dag och
så kommer han inte och så
hoppas man på nästa dag
och så kommer han inte.
Man måste få veta!”**

- Pojke 11 år

Ur rapporten: "Man måste få veta" (Solrosen, Erikshjälpen & Buff 2021).

3. Ska man berätta allt för ett barn och när ska man berätta?

Många föräldrar vill skydda sina barn genom att inte berätta om det som hänt, eller genom att vänta med att berätta. Ibland ger man som förälder en förklaring kring situationen som inte stämmer t.ex. ”mamma är på sjukhuset” eller ”pappa har rest iväg för att jobba utomlands”. Detta kan skapa nya frågor och fantasier hos barn och bidra till oro. Flera studier visar att det får skadliga konsekvenser att lura och vilseleda barn, bland annat kan det leda till förvirring, misstro och osäkerhet hos barnet.³

Barn behöver inte veta alla detaljer om det som hänt, däremot är vår rekommendation att man i samtalet med barnet utgår från något som överensstämmer med sanningen. Att börja samtalet och förklaringen i en lögn gagnar ingen, även om man som förälder oftast har goda intentioner att vilja skydda barnet genom att inte berätta sanningen. Om man som förälder inte kan eller vill berätta allt så kan man välja att berätta det som man faktiskt kan berätta. Allt behöver inte berättas direkt, det går bra att bygga på och utöka berättelsen och informationen efter hand och under flera samtal. För en del barn räcker det med lite information och andra barn vill veta mer. De yngre barnen behöver ofta så konkret information som möjligt, och äldre barn kan ofta förstå mer abstrakt information.

³ Ur rapporten ”Barn med frihetsberövade föräldrar – En kunskapsöversikt” (Stina Michelsson, Bufff 2013).

”Det är skönare att veta än att tro och sanningen brukar alltid komma fram. Men kanske bra att anpassa den informationen man säger till barnen om de är små. Jag fick reda på det på en gång, det kändes skönt.”

– Flicka 17 år

Ur rapporten: ”Man måste få veta” (Solrosen, Erikshjälpen & Bufff 2021).

4. Vad behöver barn initialt få veta när en förälder frihetsberövats?

I de flesta fall behöver barn få kontinuerlig och uppdaterad information om vad som händer och kommer att hända med den förälder som frihetsberövats. Rättsprocessen kan ta lång tid och barn kan behöva få förklaringar kring de olika stegen i rättskedjan. Ibland behöver barn stöd och hjälp att hantera ovissheten inför vad som kommer att hända med föräldern.

Ofta uppstår det många frågor och nya situationer för barn att förhålla sig till när en familjemedlem frihetsberövats. Inte minst med tanke på barns möjlighet till kontakt och besök med sin familjemedlem. Det är åklagaren som fattar beslut kring all form av kontakt för den häktade personen. Det är den frihetsberövade föräldern som själv måste ansöka om kontakt och vem man önskar ha kontakt med. Oftast får en häktad person fulla restriktioner under utredningstiden, vilket innebär en mycket begränsad möjlighet till kontakt om ens någon. Det kan vara viktigt för barn att känna till att det inte är föräldern som väljer bort kontakten utan att hen faktiskt inte får ha kontakt. När restriktionerna släpps kan det också ta tid innan ett besök eller telefonkontakt blir möjligt. Barn behöver få veta att de inte är ansvariga för en förälders handlingar och att det aldrig kan vara barns fel när en förälder begår brott. Att få möjlighet att träffa andra, eller kunskap om att det finns fler familjer, med liknande erfarenheter kan också vara till hjälp för barn och kan leda till att man känner sig mindre ensam.

Jag brukar bo hos pappa varannan helg, men en helg när jag skulle bo hos honom var jag bjuden på kalas hos min klasskompis. Jag ville hemskt gärna gå på kalaset så jag sa till pappa att jag inte kunde komma den helgen. Samma dag som jag var på kalaset gjorde pappa ett inbrott och efter det hamnade han i fängelse. Jag undrar, om jag hade bott hos pappa den helgen – hade han gjort inbrott då?”

- Malek, Dilemmakort ur Solrosens handledarmaterial
"Att ha en förälder i fängelse".

Barn behöver få veta att det aldrig är deras fel när en förälder begår brott och det kan vara skönt att få veta att det finns andra familjer som går igenom liknande saker.

5. Hur ser rättskedjan ut och hur förklarar man den för ett barn?

För barn kan det vara svårt att förstå vad som händer med en förälder som misstänks för ett brott, eller döms till fängelse eller annan påföljd. Att förklara processen, och göra den så begriplig som möjligt, underlättar förståelsen för förälderns och familjens situation.

Gripande och förhör

När en person grips placeras hen i arresten, som är ett slags korttidsfängelse. Förhör ska hållas så snart som möjligt efter gripandet. I ett förhör ställer polisen frågor relaterat till brottet som skett. Den gripne får hållas i max sex timmar och ytterligare sex timmar om utredningen kräver det.

Anhållande

Det är åklagaren som beslutar om en person ska anhållas eller inte. En anhållen person blir tillfälligt frihetsberövad i max tre dygn. Därefter måste åklagaren lämna in en häkningsframställning till en domstol som beslutar om personen ska häktas eller släppas fri.

Häktning

Tingsrätten (domstolen) beslutar om personen ska häktas. Under häktningstiden placeras personen i ett häkte och polisen och åklagaren fortsätter att utreda brottet personen är misstänkt för. En person som är häktad kan ibland ha restriktioner, vilket innebär att hen får ha begränsade kontakter med omvärlden. Det är för att personen inte ska kunna påverka och försvåra polisens arbete med brottsutredningen. Klienten (personen som sitter häktad) får skicka brev till sin offentliga försvarare (advokat) utan att de granskas av åklagaren. Personen kan även få träffa en psykolog, en präst eller imam och ibland idéburna organisationer och verksamheter såsom Solrosen eller liknande barnrättsorganisationer.

Åtal

När förundersökningen (brottsutredningen) är klar beslutar åklagaren om åtal ska väckas. Det får till följd att det blir en rättegång i tingsrätten. Den som misstänks för brott har rätt till en offentlig försvarare (advokat) om den misstänkte är anhållen eller häktad, eller om personen misstänks för ett brott som kan ge sex månaders fängelse eller mer som straff.

Rättegång

I rättegången presenteras brottsutredningen och den åtalade får hjälp av sin advokat att ge sin bild av det som hänt. Om personen bedöms skyldig till brottet fastställs även vilket straff hen får.

Dom

Om domen inte meddelas direkt i rättegången ska den meddelas inom en vecka. Om personen vill överklaga domen har hen tre veckor på sig att göra det. Det finns många olika påföljder (straff). En del personer har varit häktade under lång tid medan brottet utretts. Den tiden räknas av på straffet, vilket ibland innebär att personen släpps efter rättegången eller att tiden i fängelset blir kortare.

Tips!

Solrosens handledarmaterial "Att ha en förälder i fängelse" kan ge vägledning i hur man kan prata med barn på ett pedagogiskt sätt och förklara svåra ord och begrepp kopplat till rättskedjan. Materialet innehåller samtalskort som kan underlätta och hjälpa barn att få förståelse.

6. Vad händer efter fällande dom?

Om en förälder döms till ett fängelsestraff kan det avtjänas direkt, i anslutning till häktetiden, eller så blir personen frisläppt i väntan på inställelse vid anstalt. Då kan det finnas tid att som familj förbereda sig på den förändrade livssituationen. Vilken kontakt kommer vara möjlig att ha? Kommer familjen kunna komma på besök? Vilka förändringar kommer frihetsberövandet innebära för familjen? Har familjen det stöd som behövs? Tillsammans kan man prata om dessa frågor och annat som barnet tänker på.

”

**Gripen, häktad,
intagen till förhör,**

**Åtal och dom är bara
såna ord jag hör.**

**Det blir en massa
fantasier när man
inte förstår.**

**De vuxna pratar
i telefon ”Nu är det
snart rättegång”.**

- Ur sången "1 år 4 månader 1 vecka" av barn och unga på Solrosen.

7. Hur kan ett barns livssituation förändras av att en förälder frihetsberövas?

Hur barn påverkas av en förälders frihetsberövande är individuellt. Det kan bero på barnets ålder och mognad, brottets art, straffets längd samt attityder kring kriminalitet i barnens närhet och i samhället i stort. Det handlar även om barns erfarenheter både innan och under frihetsberövandet och framför allt om hur relationen med den frihetsberövade föräldern såg ut innan gripandet. Trots individuella skillnader visar forskning på tre gemensamma nämnare som gäller många av barnen till frihetsberövande.

1 Separation och förlust

För de flesta barn innebär frihetsberövandet en separation från en viktig vuxen. Även för de barn och föräldrar som inte regelbundet bott ihop följer förändring och begräsning i den praktiska och känslomässiga relationen. Förlusten kan ibland beskrivas som tvetydlig då barn kan bli osäkra på hur de ska sörja förlusten av en förälder som visserligen fortfarande lever, men som är fysiskt frånvarande. Dessutom visar omgivningen oftast inte samma empatiska förståelse som när man mist en förälder som avlidit.

2 Stigma och hemligheter

Förlusten av en förälder genom ett frihetsberövande är associerat med stigma och skam. För att minska känslan av stigmatisering hanterar en del föräldrar situationen genom att inte berätta för barnen var den andra föräldern är. Ibland berättar man för barnen, men behåller hemligheten inom familjen. Detta innebär att man alltid måste vara på sin vakt och oroa sig för att hemligheten ska avslöjas. Rädslan för stigmatisering kan i själva verket vara ett större hinder för barns möjligheter att hantera sin situation än det faktiska stigma som familjen upplever.

3 Förändringar i familjen

Oavsett hur relationen har sett ut innan så innebär ett frihetsberövande ofta strukturella, omsorgsmässiga och ekonomiska förändringar för barnet. Familjestrukturen ändrar sig, vilket kan orsaka stress i familjen. Familjen kan få försämrad ekonomi, vilket kan innebära att man kan tvingas flytta och kanske byta skola. Den hemmavarande föräldern kan uppleva press och stress, vilket kan leda till en försämrad förmåga att se barnet eller möta barnets behov.³

³ Ur rapporten "Barn med frihetsberövade föräldrar – En kunskapsöversikt" (Stina Michelsson, Bufff 2013).

8. Vad kan barn behöva prata om?

Barn kan ha många frågor, funderingar och ibland motstridiga känslor, när en förälder ska bli, är eller har varit frihetsberövad. Barns vilja och behov av att prata kan variera över tid. Barnets personlighet, mognad och de olika faserna i rättskedjan kan ha betydelse. Några vanliga funderingar är:

” Vad kommer att hända med min förälder?

För barn kan det vara svårt att förstå de olika stegen i rättskedjan. Det kan vara många nya svåra ord och begrepp att relatera till. Barn behöver information och kunskap om vad som händer när en förälder misstänks för brott och döms till fängelsestraff eller annan påföljd. När barn får kunskap om rättskedjan underlättar det förståelsen för den egna, förälderns och familjens situation.

” Hur ser det ut på ett häkte eller fängelse och vad kan man göra där?

Att som barn få kunskap om livet och vardagen i ett häkte eller fängelse ser ut kan vara betydelsefullt. Ofta har barn många frågor, t.ex. kring vad man gör på dagarna, vilka kläder man har på sig och om man får titta på TV. På Kriminalvårdens barnsida *Insidan* (insidan.kriminalvardens.se), finns det information och filmer som kan vara hjälpsamma att ta del av.

” Vilken kontakt är möjlig och vilken vill jag ha?

För en del barn är det självklart att vilja träffa en frihetsberövad förälder. För andra kan känslorna vara mer tudelade och en del barn vill inte träffa föräldern alls. Förutom barnets egen önskan kan det finnas förväntningar hos föräldrarna som gör det svårt för barn att veta vad de själva vill och vad de ”måste”. Praktiska omständigheter, som långa resor och att tvingas avstå från egna intressen och tid med kompisar, kan också komplicera situationen. Det är viktigt att vuxna lyssnar in barnets önskan och att barnet avlastas ansvaret för föräldrarnas önskningar och känslor.

Det är viktigt att som vuxen lyssna in barnets önskan och avlasta ansvaret för föräldrarnas och andra vuxnas önskningar och känslor.

” Hur går ett besök till?

För att ett besök på en anstalt ska bli så bra som möjligt är det viktigt att förbereda barnet på hur ett sådant besök kan gå till. (Läs mer under frågan ”Hur kan barn ha kontakt med en förälder i fängelse?”).

” Är alla mina känslor okej?

Frihetsberövandet kan upplevas på många olika sätt och upplevelsen kan variera över tid. Det finns barn som upplever en lättnad när föräldern är frihetsberövad. Det finns också barn som längtar efter, och saknar, vardagslivet med föräldern. Barn kan ha motstridiga känslor för en förälder. De kan vara besvikna och arga på föräldern, samtidigt som de kan oroa sig för hen och känna saknad och längtan. Att få stöd i att uttrycka känslor som är förknippade med brottet och föräldern och få veta att alla känslor är okej att känna är viktigt och stärkande för barn.

” Är det mitt fel?”

Barn behöver få veta att det är vuxna ensam som bär ansvaret för sina handlingar och att det inte är barns fel när vuxna begår brott. Det är till exempel aldrig barns fel att föräldrar hamnar i fängelse, även om många barn tror det. Det är inte heller barns uppgift och ansvar att försöka hindra och stoppa en förälders destruktiva beteende. Många barn har erfarenheter av det och upplever mycket skuld och skam. Barn kan också fundera mycket kring det egna identitetsskapandet kopplat till föräldern och brottet. ”Är jag halvt kriminell och kommer jag också bli sån?” är frågor som barn kan bära på. Att ge hopp till, och stärka, barn i den här situationen är oerhört viktigt. Att klargöra och förklara för barn att det går att välja en annan väg i livet även om en förälder begått ett brott. Livet kan bli bra ändå, trots att man har en förälder i fängelse.

Det är viktigt att ge hopp till, och stärka, barn som har en frihetsberövad familjemedlem. Förälderns vägval och handling är inte barnets, livet kan bli bra ändå!

9. Är det bra för barn att träffa sin frihetsberövade förälder?

Det finns starkt forskningsstöd som visar på att barn mår bra av, vill och behöver hålla kontakten med, och träffa, sin förälder under frihetsberövandet. Ett frihetsberövande behöver inte innebära att hen inte kan fungera som förälder. Och även om miljön på ett häkte eller en anstalt kan vara främmande, så visar forskning att kontakten med föräldern i form av fysiska besök är viktigare än själva miljön. Som alltid finns det individuella variationer och i en del fall är kontakt och besök inte till barnets bästa.³ För en del barn kan det geografiska avståndet till anstalten utgöra ett hinder för besöken. Förutom att man kan behöva sällskap av en trygg vuxen som kan, vill och får följa med, så kan resa och övernattning bli både långa och kostsamma för familjen. Detta kan påverka ett barns möjlighet till att besöka en familjemedlem som blivit frihetsberövad.

³ Ur rapporten "Barn med frihetsberövade föräldrar – En kunskapsöversikt" (Stina Michelsson, Buffé 2013).

"Jag minns mest hur konstigt det var, men så kul att få träffa pappa. Ändå kanske det är så att jag, vill bestämma själv om och när."

- Ur sången "Vi skrev mycket brev", Av barn och unga på Solrosen.

10. Hur kan barn ha kontakt med en förälder i fängelse?

Det kan ta tid innan det är möjligt för barn att besöka eller få kontakt med en förälder som avtjänar ett fängelsestraff. Det är den frihetsberövade föräldern som ansöker om att ta emot besök eller kunna ringa. Beslutet fattas av varje anstalt och föregås av en utredning där flera parter, t.ex. socialtjänsten och den andre vårdnadshavaren, får yttra sig. Det är Kriminalvårdens ansvar att utreda om kontakten är lämplig och till barnets bästa.

Inför ett besök på anstalt är det bra att förbereda och ge barn information om vad som kommer att hända. Anstalten skickar ofta hem en besöksfolder och ibland finns det information på anstaltens hemsida att ta del av. Det går också bra att ringa till en anstalt och ställa frågor om hur ett besök går till eller om man har några andra frågor som rör besöket. På varje anstalt ska det finnas ett barnombud som man kan vända sig till med frågor. Besöken kan vara olika långa, och för att det ska bli en bra upplevelse för barn finns det för det mesta barnanpassade besöksrum där barn och förälder kan träffas. En viktig faktor för att ge varje barn en god upplevelse är att få ett gott bemötande av personalen på anstalten.

Kontakten med den frihetsberövade familjemedlemmen kan också ske genom telefon, brev eller videosamtal, om det godkänns av Kriminalvården. Det är den frihetsberövade föräldern som ringer upp. Det kan kännas begränsade att inte själv få välja när man vill ringa, men för många är det ett viktigt sätt att hålla kontakten, och det kan bli en vana att prata i telefon när man inte kan ses.

Jag önskar att jag haft någon på skolan jag kunde vända mig till, en trygg person, en trygg vuxen i brist på andra trygga i ens liv just då.”

- Flicka 17 år som ser tillbaka på tiden med en förälder i fängelse.

11. Hur kan jag utifrån min profession ge stöd till en familj?

Familjer kan ha olika behov när en familjemedlem frihetsberövas. Det kan handla om skydd, samtalsstöd och ibland praktisk hjälp för att få vardagen att fungera eller ekonomisk hjälp för att bekosta resor och övernattnings vid besök på anstalter som ligger långt bort.

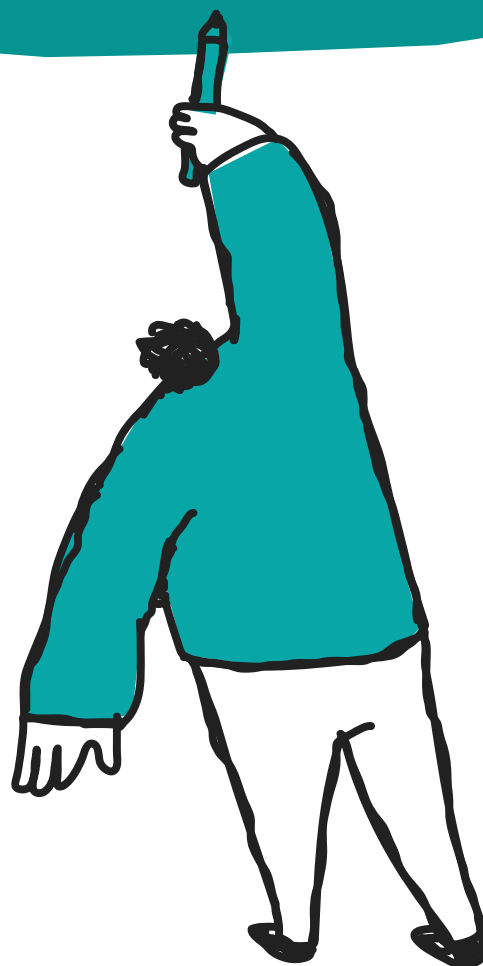
Att få professionellt stöd kan vara avgörande för att både barn och vuxna ska kunna bearbeta en händelse eller sin livssituation. Att samtala kring det specifika som rör ett frihetsberövande och visa på hoppet i det som kan vara en tuff situation kan förbättra måendet. Om du inte själv kan ge stöd kan du hjälpa familjen vidare till någon som kan ge stöd. Ibland behövs ett långvarigt stöd utifrån olika faser i ett frihetsberövande. Ibland räcker det med några samtal. För många, både barn och vuxna, kan det vara avlastande att träffa andra med liknande erfarenheter och förstå att man inte är ensam i sin situation.

Forskning visar på vikten av att barn behöver närvarande och välfungerande föräldrar som kan samarbeta kring barnet trots egna konflikter. Stöd till föräldrar när det gäller föräldraskap, samarbete och kommunikation bidrar till att barnen mår bättre. Barnets förmåga att hantera frihetsberövandet är direkt kopplat till omsorgsgivarens förmåga att stötta barnet och förmågan ökar om omsorgsgivaren i sin tur får adekvat stöd utifrån.

Barn behöver ett stöd som är anpassat efter deras individuella situation och behov, och när det gäller det professionella stödet så är bemötandet av avgörande betydelse.³

³ Ur rapporten "Barn med frihetsberövade föräldrar – En kunskapsöversikt" (Stina Michelsson, Buff 2013).

Om du själv inte kan ge stöd så kan du alltid hjälpa familjen vidare till andra som kan!

Till dig som yrkesverksam

Solrosens verksamheter i Göteborg och Borås erbjuder individuella kris- och stödsamtal, familjestödande samtal, stödgrupper/tematräffar, uppsökande verksamhet på häkten och anstalter, öppen mötesplats, musik och skapande verksamhet etc. Var man än befinner sig i landet kan man genom det digitala samtalsstödet "Inte mitt fel" träffa en familjestödare som är van att möta och prata med barn om dessa frågor. Även föräldrar är välkomna att höra av sig, tillsammans med sitt barn eller på egen hand. Läs mer på solrosen.se

Vilket stöd kan jag som yrkesverksam få?

Solrosen ger stöd och rådgivning till professionella och vi erbjuder även föreläsningar. Du är välkommen att höra av dig till oss för att se vad som kan passa just din situation eller arbetsplats!

Om du behöver mer kunskap och vägledning i hur du kan prata med barn rekommenderar vi Solrosens handledarmaterial "Att ha en förälder i fängelse", som finns att beställa på solrosen.se.

Vårsol Samtalcenter i Jönköping arbetar också utifrån Solrosmodellen. Buff (Barn och ungdom med en förälder/familjemedlem i fängelse) finns på flera orter i landet. Besök varje enskild organisations hemsida för att få mer information om verksamheterna och vilket stöd som erbjuds.

På Kriminalvårdens barnsida *Insidan* (insidan.kriminalvardens.se) finns mycket information att ta del av.

Ibland tar nyfikenheten över och vi ställer frågor som handlar mer om brottet och straffet istället för att ställa frågor av omsorg kring barnet. "Hur blir det för dig?", "Hur mår du?" och "Vad behöver du i den här situationen" är bra frågor att ställa och fokusera på.

Tips till dig som jobbar på skola

Vill du som arbetar på en skola tillsammans med dina elever fördjupa dig i frågorna om hur det kan vara att växa upp med en frihetsberövad familjemedlem? Då kan vi erbjuda vårt studiematerial "Det ingen får veta...". Materialet består av teaterföreställningen "Det ingen får veta om pappa", pedagoghandledning och ett par korta filmer som ger ett underlag och ett stöd till hur du som pedagog kan ta dig an ämnet.

Föreställningen berättar om flickan Aj som växer upp med en pappa i fängelse. Föreställningen går att boka genom Teater Gyllene Draken. Om det inte är möjligt att ta in föreställningen live finns den filmatiserad och finns att ta del av via solrosen.se. Vi vet att det på många skolor finns elever som på något sätt kan vara berörda av ett frihetsberövande. Genom att se föreställningen och jobba med materialet har vi sett att barns kunskap om, och förståelse för, andra barns situation har ökat.

***Ibland så blir jag bara arg
när jag tänker på dig.***

***Om allt du gjort är fult och
dumt vad blir det då av mig?***

- En dikt av Sandra Nilsson.

Kunskapsstödet har tagits fram inom ramen för Solrosens Arvsfondsprojekt "Det ingen får veta..." i samarbete med Vårsol Samtalscenter. Projektet har finansierats av Allmänna Arvsfonden och drivits av Solrosen, en verksamhet inom Räddningsmissionen, i samverkan med Teater Gyllene Draken och Erikshjälpen.

Solrosen

För barn och unga med en familjemedlem i fängelse
Räddningsmissionen